

El cor i les roses

A l'angle del Palazzo Gigli, dins un cistell de bronze crema la flama olie-
sa de l'estepa. La seva llum no és tant clara com una mica abans. Damunt les
llengües del foc rellisca una claror merada. El matí es prep. La nova llum
és més llisa, més pura que la del foc: és també més debil. A penes l'endevi-
nariem si miréssim enlaire, en mig dels estels. Caldria sortir fora de la ciu-
tat per veure, entre els olivers, una lleu clarícia llevantina, cap a la banda
de Florència. Ara som a Pisa, a l'octubre, l'any 1312.

Cap pas no es sent per les llamberdes de Sant Stephane. La plaça és de-
serta, els carrers són buits. Un gat reposa sota els perxes del Berge: el seu
sen és fluix, vigilant. La més petita remer obre els seus ulls glaçats i blin-
ca els seus llems elastics.

Ara el gat ha fugit. Es sent un serell rítmic, opac, que creix i s'acosta. Són
passes. Un altre s' apareix i un altre ritme: és una veu humara, masculina. A-
quest seletari que fa sonar els seus passes sota el Berge, a l'hera prima, can-
ta. La seva cançó la coneixen tots els pisans: tots els estudiants la canten,
totes les noies no la gesen cantar. Ell la canta suaument, distretament. Es

alt, i sota l'ample barret negre sobreïxen uns rulls argentats. La seva cara magra és noble i austera. La seva pell és encara jove, però els seus ulls són una mica lasses. Al dit mitjà de la mà esquerra porta un feixuc anell d'or sense cap gemma. Un burí pacient ha gravat a l'interior de la joia aquest nom en caràcters hel·lènics "Giaccome Tesalie". Porta uns llibres sota el braç.

Camina sobriament, sense fuga ni peresa. Quan arriba a l'Arno, esclaten les campanes d'una terra. Vora el riu fa un aire fred i la cançó és trenca. Les passes són cada vegada més llargues, més ràpides. Bruscament, giren a la dreta per un camí inesperat: després, a l'esquerra per un viccèle obscur. S'aturen davant una petita porta. El pany gemega, les frontisses cruïxen: la porta s'obre. L'interior de la casa és fosc i olent. Tesalie, abans d'entrar, frega en una gra de pedra la sola de les seves botes una mica brutes del fang de la resada.

La casa en ha entrat és vella i gran. A més de la petita porta té, en una altra façana una entrada gran i decorada amb dues estatuës. L'una figura un home pensatiu vestit amb una roba curta: l'altra, un home somrient vestit amb una clamide. Sota de la primera, és llegeix "Galiene". al sècel de la segona hi ha escrit "Ippocrate". I al capdamunt de la porta, en un frontis de marbre

hi ha la següent inscripció en lletres daurades. "Universita della Sapienza"
 Ara no veuríem tots aquests detalls perquè la llum és feble. El carrer és t
 tant estret que gairebé no es veu el cel. Només una llenca retallada entre
 els ràfecs de les cases. Empalideix pec a pec. Els estels són lluny, com darre
 ra una beira.

2

-Leone!- crida l'esalio des de la fosca del vestibul- perquè no has encès el
 llum?

Unes passes feixugues es sentiren al fons del corredor. A metre i mig de ter
 ra una llum de séu avançava vacil·lant= Damunt d'ella apareixia una cara fla
 cida

-No se l'esperava tant matí, senyer professor. Encara no es de dia. Deu ens
 dengui ben dia, Senyer, .Tot está preparat, digué a la fi.

- Cal acabar abans de la classe. Es una noia, em digueres, veritat?

- Miller una dona, senyer profeser.

Pujaren una rampa d'arenisca. Seguiren per llargs, inacabables, correders. Me-
 néten viatge, però la flama posava en les parets pelades ombres i reflexes
 animats.

.....-Ningú no la coneixia ni l'havia vist mai. La trebaren ahir al matí ca

mí de la mar, vera Livorne. Els bergants pensaven que dormia. Estava recelzada en un marge. Uns pardals picaven uns grans de raïm que tenia a la falda..

- Preu històries, Leone!

Una porta s'obre i segueix una sala gran i blanca. Enernes canelobres l'il·luminen. L'aire hi és vermell, ondulant. Leone obre un armari de roure: és ple de calaixos. N'estira un i en treu cruels, lluents, una florida d'instruments d'acer. Espèculums, tisores, escarpells, espatules. Buida el calaix en una pica de marbre. La llum, en reflectir damunt la superfície mèbil \$\$\$ de l'acer pren una irisació agudíssima. I l'acer, en rebetre damunt el marbre de la pica sona també amb una veu terrible.

- Per Déu, Leone! com t'he de dir que tractis amb més cura els instruments? no passa dia que no s'en mossi algun

- Són tant vells, Senyer!

- Deixa'm sol. Avisa'm un quart abans de començar la classe

Tesalia mira com se'n va Leone, i quan és fera tanca amb la balda la porta de la cambra. Els seus ulls tenen més viger. Es treu la vestimenta de carrer i es posa una blusa de celer canyella, unes sandalies de vellut i repren la cançó interrompuda. Treu de la pica unes tisores amples i una serra finíssima. Agafa unes pinces, tria un bisturí. Va, cantant, a l'extrem de la sala, en

entre dues teies hi ha una gran urna de marbre blanc. El fons de l'urna és gairebé pla, i damunt s'hi endevina una forma humana. Però un drap negre, descelerit, innoble, la cobreix.

3

Les mans de Tesalia, damunt del drap negre, tremelen, nervioses. Fa poc temps que els savis obren el cos dels homes i estudien llur anatomia. Fa deu anys, només, Varignana a Bolonia ha trencat la primera pell. Després s'han obert els cadavers a Venècia i a Padua, a Montpeller i a Lleida. Tesalia estudia particularment l'estructura dels cors. En guarda quatre en una vitrina, partits per mig, com petxines obertes. L'un és d'un frare. L'altre d'un vell jueu que morí de la peste. Guarda també el d'una gitana que feu trebada morta d'una punyalada al ventre, un vespre de Tots Sants. El quart és el cos d'una nena.

Tesalia ha tret el drap negre de ~~l'urna~~ l'urna. Damunt del marbre, hi ha una dona jove. És bella i està nua. Per terra hi ha els seus vestits. Una camisa tosca, una túnica escarlata, una capa gris, un caputxó violeta. Entre els plecs de la capa hi ha una creu bizantina amb una cadeneta d'or.

La dona té una cara ampla i serena, els ulls mig oberts i les pupil·les verdes, dilatades. Porta el cabell negre, brillant, recollit en tannara seta l'escupuci. El seu nas no té la simple línia de les italianes: graciosament encorçat, recorda el de les espanyoles, les hongareses, les algerines. La boca, gran

, \$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$ i pàlida, mig somriu. damunt del llavi superior, un berrim sedós com un préssec madur a l'agost.

Quina edat tenia, és a dir, té? La pell de la cara i les mans, envellida, seca, es torna al cell i als celzes blanca, fina i resada: petites venes blavisses la selquen com menudes serps de seda. Té uns pits durs i freds com una magnèlia. Sota la cintura, no massa acusada, els flancs inicien una corba precisa i eberta. Damunt la blancor del marbre, la blancor de la seva carn sembla calenta i vivent. Estranya que nua, no tremeli de fred.

Tesalie estira amb els dits la parpella ptossada, i toca netament amb l'índex la còrnia immobilitzada. Sota del pit esquerre l'orella amatent no descobreix cap batec. Vera les narius, una petita flama no belluga. Aquella dona és morta. Afiladament, una fulla d'acer dibuixa al centre exacte del seu tòrax una estrella profunda. Perpendiculars, dues incisions divideixen la epilla del seu pit en dos penjells simètrics. Tesalie els separa lleuger. Als marges floreixen a penes petites perles de sang. Els osses es desfan amb una petita serra. Els osses són durs. La serra fa un serrell obstinat, persistent, com les dents d'una rata.

Amagat sota els pulmons, hi ha el cor. Tesalie endinsa una mà fins a tocar-lo, però li rellisca dels dits. Extreu els pulmons, i deixa el cor al descobert. El petit cor, dins el tòrax buit es ben visible. I cosa rara, es mou. Els seus

moviments són lents, rítmics, segurs. Primer es centren un extrem. La punta després: a vegades s'atura com si pregués alé i finalment el cicle recomença. Tesalie no sent el se aspre que fa el ~~se~~ bisturí, en caure de la seva ma al sol. Els seus sentits no es mouen de la víscera inquieta.

Per les finestres comença a entrar una claror de jorn. Se sent, més enllà dels murs, el se dels carros primerencs i de les campanes veïnes. Enllà d'enllà, canten els galls.

4

El ritme del cer no s'atura. Exactes, els batecs neixen i moren en silenci. Tesalie té a la ma una agulla larga i prima. Mossegant-se el llavi, travessa el cer amb l'agulla. Ho fa, delicadament, al bell mig del cer, al centre de la creu que dibuixen els selcs de la seva superfície. El cer s'atura, com un ocell ferit en el vol. El cer de la merta és immòbil, l'ordre és restablert, Tesalie respira. El té a les mans i el contempla. Amerosament, l'ebre en dues valves. Es ple de sang, líquida encara.

5

Tesalie vivia sol en una casa blanca, vora el riu. La casa era petita, però tenia un bell jardí. Després dels seus estudis, el que més amava Tesalie era a aquest jardí. Les roses eren la fler que preferia. En tenia de totes menes,

blanques, merades, ecre, carmí.. Estimava sobretot les d'un vell reser que un avi seu havia dut d'Arabia. No hi havia a Itàlia reses més vermelles que les d'aquell reser. Sota del seu parral passava Tesalie els xafegoses capvespres estivals, mentre llegia.

\$\$\$ Els seus estudis anatòmics, eren en certa manera, clandestins. La comunitat acadèmica del món els sabia i els preuava. Però, Tesalie, els defenia, curesament, de la popularitat. Era prou savi per a no ésser supersticiós, però tenia la superstició dels altres. I enterrava generosament al seu jardí, els cadavers sense cor que havia mutilat.

Celga, doncs, la seva darrera experiència vera el foser d'Arabia, i cobrí la tomba de violetes de Parma, que Leone sembrá.

Els dies següents ieren crus. A la fi, la primavera sobrevingué gairebé súbita. El seu jardí verdejava i floria. Primer les violes, després els lilás, les glicines, els geranis, els clavells. Brollaven, una tarda plujosa, constel·lacions de lliris i tulipes blaves. Fou un vespre de maig, després d'un dia blau, perfecte, que aparegué el vermell reser d'Arabia -vera la tomba fresca- rubert fins les més altes branques, de fredes reses blanques, lívides.